

Aandacht voor ouderenmishandeling in tijden van corona

Online KennisKamer Ouderenmishandeling

Wat betekenen het coronavirus en de bijbehorende maatregelen voor de zichtbaarheid en aanpak van ouderenmishandeling?

- Kwetsbaarheid
- Zichtbaarheid
- Aanpak
- Positieve aspecten

Kwetsbaarheid

Welke ouderen zijn in de huidige situatie (nog) kwetsbaarder en zijn daarmee een risicogroep voor ouderenmishandeling?

- Thuiswonend
 - Alleenstaand of met partner, klein netwerk, eenzaam/ sociaal geïsoleerd, weinig formele hulp, afhankelijk van mantelzorg
 - Er ontstaat ook kwetsbaarheid door aangeboden 'hulp' met verkeerde bedoelingen
 - Mantelzorgers worden niet meer ontlast, raken overbelast – risico op ontspoorde mantelzorg
 - Huisgenoten zitten constant bij elkaar, kan spanningen verhogen
- Intramuraal wonend
 - Geen bezoek van (en dus uit beeld bij) familie, kinderen, mantelzorg, 'ruimte' voor kwaadwillende verzorgers, verzorgers die werken onder hoge druk en met veel stress
 - Vergaande isolerende maatregelen kunnen leiden tot een vorm van verwaarlozing
 - Maatwerk noodzakelijk: zoeken naar een balans tussen gezondheid en psychisch welzijn. Hierin ook de oudere zelf inspraak geven!
- Financieel misbruik: toename bancaire volmachten, vraagt extra alertheid van banken [zie ook: <https://www.trouw.nl/economie/lockdown-maakt-senioren-extra-kwetsbaar-voor-financieel-misbruik~b8993bc3/?referer=https%3A%2F%2Fwww.bing.com%2F>]
- Lockdown kan er ook voor zorgen dat de pleger minder gemakkelijk in de buurt komt van de oudere

Zichtbaarheid

Welke gevolgen hebben het coronavirus en de maatregelen voor de zichtbaarheid van ouderenmishandeling?

Om verschillende redenen minder in beeld:

- Professionele hulp valt weg
- Sociaal contact neemt af
- Dagbesteding is stilgelegd
- Ouderen geïsoleerd in hun huis of op hun kamer in het verpleeghuis
- Ouderen gaan niet meer naar het ziekenhuis/ de huisarts

 Ouderen hebben (nog) minder contact met anderen dan voor de coronacrisis

Wat betekenen de toegenomen kwetsbaarheid en afgenomen zichtbaarheid voor de aanpak? Hoe ga je daarmee om, wat kun je nog wel?

De veranderingen in kwetsbaarheid en zichtbaarheid hebben met name consequenties voor preventie en signalering. Voor interventie en hulpverlening geldt net als anders: grijp altijd in bij onveilige situaties en gebruik daar de reguliere kanalen voor.

- Preventie
 - Houd contact met mantelzorgers en ondersteun hen waar mogelijk.
 - Maak afspraken met zorginstellingen over intern zicht op zorgverleners.
 - Zet zorg en fysiek contact niet te snel stop: kijk ook goed wat nog wel kan.
- Signalering
 - Maak gebruik van mensen die nog buiten/bij ouderen komen; geef professionals wiens werklast terugloopt hier actief een rol in en maak gebruik van welzijnsvoorzieningen en vrijwilligers.
 - Als je wel contact hebt met ouderen, let op signalen. Stel focusvragen en check hoe het met de oudere gaat. Wees je bewust van de mogelijkheid van ouderenmishandeling.
 - Let op specifieke doelgroepen die op extra afstand van de communicatiekanalen die de overheid gebruikt staan, zoals ouderen met een migratie-achtergrond.
 - Zorg dat de huisarts laagdrempelig toegankelijk blijft

Er is nu vooral gekeken naar gezondheidsrisico's, maar bij een mogelijk tweede set maatregelen zal meer gekeken moeten worden naar veiligheid m.b.t. mishandeling en de psychische gevolgen van de maatregelen. De maatregelen hebben invloed op het welbevinden en de kwaliteit van leven van ouderen en daarmee ook op hun gezondheid

Positieve effecten

Zien we ook positieve effecten en hoe kunnen we deze vasthouden na het coronavirus en de maatregelen?

Genoemd zijn:

- Voor bepaalde groepen ouderen is de vermindering van bezoek en (daarmee) prikkels juist bevorderend gebleken voor hun welzijn.
- In crisistijd blijkt het mogelijk om snel te schakelen met ketenpartners en gezamenlijk creatieve oplossingen te bieden buiten de gebaande paden. Probeer deze mogelijkheden structureel een plek te geven in de samenwerking.
- Zowel ouderen als hulpverleners worden digitaal vaardiger. Wees dus niet te terughoudend met het inzetten van digitale middelen, maar lever hierbij wel maatwerk.

Lessen voor de toekomst

Het gesprek dat in de KennisKamer is gevoerd bevat een aantal lessen voor de (nabije) toekomst:

- Intramuraal: beperkende maatregelen in verpleeg- en verzorgingshuizen en toenemende druk op verzorgend personeel doen het risico op ouderen mishandeling stijgen. Houdt daar bij het nemen van dit soort maatregelen rekening mee en onderneem actie om het risico te verminderen.
- Extramuraal: verminderd sociaal contact en beperkingen in bewegingsvrijheid leiden tot minder zichtbaarheid van mishandeling, meer druk op mantelzorgers en minder mogelijkheden om tijdelijk afstand te nemen van elkaar in geval van toegenomen spanning. Zorg dat er ogen en oren blijven die zien wat er met kwetsbare ouderen gebeurt, behoud fysieke contacten en zorg waar mogelijk en blijf mantelzorgers ondersteunen waar mogelijk.
- Maak gebruik van digitale mogelijkheden voor contact met ouderen.
- Leer van situaties waarin de beperking van prikkels door de aan corona verbonden maatregelen een positief effect had op het welzijn van bepaalde ouderen en probeer die situaties in de toekomst te behouden.